

АНГЛІЙСЬКИЙ МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ

***В.В. Белова**, здобувач вищої освіти групи Б-1/1
обліково-фінансовий факультет, МНАУ*

Гідна поведінка людини цінувалася ще в античному суспільстві. Однак греки вважали, що людина може поводитися добре лише тоді, коли вона має певні моральні якості, гармонію «духу та тіла» (за Платоном), зовнішнього та внутрішнього. Проте зовнішня поведінка людини, що відповідає моральним нормам та правилам доброго тону, тільки тоді набуває особистісного смислу, якщо в основі її лежать моральні мотиви. Пристойна поведінка – це, насамперед, результат осмисленого ставлення до власних вчинків, відповідальності за їх наслідки [5, с. 34-37].

Культура поведінки – це складова частина культури людини, вона виступає зовнішнім проявом духовного багатства особистості та її внутрішнього світу. Окремо виділяють культуру мови (мовленнєвий етикет) – це система вимог, регламентацій стосовно вживання мови в мовленнєвій діяльності (усній чи писемній). Культурою мови називають дотримання ustalених мовних норм усної і писемної літературної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовно-виражальних засобів, залежно

від мети й обставин спілкування. Вважається, що мовленнєвий етикет є однією з найважливіших характеристик поведінки людини.

Отже, мовленнєвий етикет маючи довгу історію, залишається актуальним предметом дослідження багатьох дисциплін. Крім того, мовленнєвий етикет як важливий та цікавий феномен досліджується різними лінгвістичними дисциплінами.

Проте під час дослідження явищ мовленнєвого етикету звертаються до двох основних аспектів: соціолінгвістичного і стилістичного [4, с. 20]. Соціолінгвістика цікавиться соціальною стороною мовленнєвого етикету. За допомогою мовленнєвого етикету відбувається соціальний вплив комунікантів один на одного, що характерно для спілкування взагалі, а в мовленнєвому етикеті виявляється особливо яскраво [6, с. 16-21].

З точки зору ж стилістики мовленнєвий етикет – це явище надстильове, не прекріплене до жодного стилю. Можна говорити лише про більшу чи меншу міру його вияву у тому чи іншому стилі. Дослідження етикетної лексики в сучасній лінгвістиці перш за все опирається на праці професора М. П. Фабіан, в яких поруч з англійським мовленнєвим етикетом досліджується також український та угорський [7]. Таким чином, актуальність дослідження визначається підвищеним інтересом дослідників до поняття мовленнєвого етикету. З точки зору лінгвістики недостатньо розкритим залишається комунікативно-прагматичний аспект мовленнєвого етикету.

Новизна статті полягає саме у визначенні особливостей відтворення етикетних форм англійських питальних речень, що може допомогти у навчанні учнів та студентів розмовної практики з англійської мови. В різних англомовних комунікативних ситуаціях, та відповідно, в різних питальних реченнях по-різному реалізується принцип ввічливості, який є вагомою складовою англійського мовленнєвого етикету [1, с. 75]. Принцип ввічливості в питальному реченні обумовлюється, перш за все, можливістю мовця брати на себе ініціативу і такти чином, немовби, контролювати дії слухача. У деяких випадках некоректно поставлене запитання може поставити адресата у

незручне становище, вихід з якого іноді важко знайти. Питання ввічливості або коректності у англійському мовленнєвому етикеті стосується головним чином тематичного змісту розмови взагалі та питального акту зокрема. Не менш важливим є вибір питальної форми у комунікативному контексті.

Британці часто розпочинають ввічливу розмову питаннями про погоду. Для українців це не є таким розповсюдженим. Натомість, для української мови типовішим є використання інтонації для підкреслення ввічливості та коректності.

Таким чином, можна зробити висновок, що різноманітні питальні речення англійської мови є джерелом англійського мовленнєвого етикету, оскільки саме в таких питальних актах реалізується принцип ввічливості та коректності. Ввічливі форми прохань, питань та навіть наказів, залежно від комунікативної ситуації, можуть містити модальні дієслова, майбутній час дієслова, розповідні та розділові запитання, прямі питання та наказові питальні речення. Мовна культура особистості є надійною опорою у вираженні думки, передачі людських почуттів. Володіння нормами мовленнєвого етикету будь-якої мови – це свідчення рівня освіченості людини, його культури. Рівень мовленнєвого етикету засвідчує розвиток інтелекту та високої загальної культури особистості. Перспективою подальших досліджень вважаємо виявлення сленгових особливостей етикетної лексики англійської мови.

Література:

1. Жанэ Д. К. Социальный подтекст языкового общения / Д. К. Жанэ // Образные и экспрессивные средства языка (английского, немецкого, французского). – Ростов-на-Дону : РГПИ. – 1986. – С. 75-80.
2. Левицкая Т. Почему нужны грамматические трансформации при переводе? / Т. Левицкая, А. Фитерман // Тетради переводчика. – М., 1971. – Вып. 8. – С. 12-22.
3. Малюга Е. Н. Функционально-прагматические аспекты английских вопросительных предложений / Е. Н. Малюга. – М. : Макс Пресс, 2001. – 294 с.
4. Манакін В. М. Контрастивна лексикологія і національна – мовна картина світу / В. М. Манакін // Матеріали Всеукр. конф. «Проблеми зіставної семантики». – К. : КДЛУ. – 1995. – С. 20-22.
5. Пінчук О. Ф. Мова, людина, нація / О. Ф. Пінчук // Актуальні проблеми соціолінгвістики. – К. : НМК ВО. – 1992. – С. 34-37.
6. Сахарчук Л. І. Соціальний аспект мовної діяльності / Л. І. Сахарчук // Актуальні проблеми соціолінгвістики. – К. : НМК ВО. – 1992. – С. 16-21.
7. Фабіан М. П. Етикетна лексика в українській, англійській та угорській мові : [монографія] / Мирослава Петрівна Фабіан. – Ужгород : Інформаційно-видавниче агентство «ІВА», 1998. – 255 с.

*Науковий керівник - **Кравченко Т.П.**,
канд.філолог.наук, доцент кафедри українознавства
Миколаївський національний аграрний університет*